

Projekts
Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmas „Valsts pārvalde” projekts „ <i>Dzimumu līdztiesības integrētā pieeja pirmsskolas izglītības iestādēs: Norvēģijas un Dānijas pieredze</i> ”
Projekta ilgums
2011.gada 7.-15.septembris
Projekta budžets
Kopā: 12305.25 EUR. 70% sedz programma: 8309.00 EUR 30% - iesaistīto Latvijas institūciju līdzfinansējums: 3996.25 EUR
Projekta dalībnieki
G.Rupenheite, Labklājības ministrija, projekta vadītāja V.Boļšakova, Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta vecākā referente J.Glaudiņa, Izglītības un zinātnes ministrijas pirmsskolas izglītības eksperte A.Miesniece, Valsts Izglītības satura centra pirmsskolas izglītības speciāliste B.Jurisone, Ķekavas novada, Baložu bērnu dārza „Avotiņš” vadītāja L.Budaha, Rūjienas bērnu dārza „Vārpiņa” vadītāja V.Jonīte, Rīgas Ziepiņkalna bērnu dārza „Austriņa” vadītājas vietniece
Projekta aktivitātes
Projekta mērķis bija iepazīties ar Norvēģijas un Dānijas pieredzi, strādājot ar vienlīdzīgu iespēju pušiem un meitenēm jautājumiem pirmsskolas izglītībā – gan formālo regulējumu, gan praktisko pieeju bērnu dārzu ikdienas darbā. Dānija 7. - 9.septembris Dānijā tika apmeklēta Sociālo lietu ministrija, Soborgas municipalitātes bērnu dārzs „Mollehuset”, kā arī Klimata un Dzimuma līdztiesības ministrija. Sociālo lietu ministrijā projekta dalībnieki tika iepazīstināti ar Dānijas tiesisko regulējumu attiecībā uz bērnu dārziem un to pieejamību, kā arī detalizētāk – dzimumu līdztiesības integrēto pieeju pirmsskolas izglītības iestādēs. Saskaņā ar likumu Dānijas pašvaldībām ir pienākums nodrošināt bērnam vietu bērnu dārzā no 1 gada vecuma, pretējā gadījumā zaudējot 25% no valsts dotācijas bērnu dārzam. Gan pašvaldību, gan privātie bērnu dārzi saņem vienādu dotāciju. 93% 1-2 gadu veci Dānijas bērni apmeklē bērnu dārzus, bet no 3-5 gadus veci bērni – 97%. Lielākoties bērni uzsāk gaitas bērnu dārzā no vienpadsmit mēnešu vecuma, kas būtiski ietekmē sieviešu nodarbinātības rādītājus Dānijā (74.4% 2010.g.). Saskaņā ar likumu, visiem pedagogiem ir jābūt apmācītiem par vienlīdzīgām iespējām un dzimumu līdztiesības aspektiem bērnu audzināšanā. Lielākā daļa skolotāju to apgūst universitātēs un koledžās, kur dzimumu līdztiesības jautājumi ir noteikti kā obligātais kurss. Soborgas pašvaldības bērnu dārza „Mollehuset” apmeklējums. Šis bērnu dārzs īpaši fokusējas uz bērnu apmācību un izglītību. Pārsvārā Dānijas bērnu

dārzos nav īpašu apmācības programmu, piemēram, sagatavošanās skolai. Bērnu dārzu beidzot bērnam nav prasības mācēt lasīt, rakstīt, dejot vai dziedāt. Liels uzsvars Dānijas bērnu dārzos tiek likts uz spēlēšanos un pasaules izziņu caur darbošanos (stikls, māls, zeme, augi, koks, ūdens, uguns utt.). Bērnu dārzos nav arī īpaši „pulciņi” vai nodarbības kā tas ir Latvijas bērnu dārzos. Tomēr bērni tiek nodarbināti visas dienas garumā, mainoties ik dienu tematikai - keramika, rotaļas ar dubļiem, māliem, stikla līmēšana, dabas izzināšana (pārgājieni mežā, slietu audzēšana zem bluķiem un ugunskura kuršana pie bērnu dārza grupiņām, katram bērnam savs iestādītais augs, ko kopt, makšķerēšana utt), aktivitātes „ūdens” istabā utt.

Dānijā vairs nav saglabājušies „speciālie” bērnu dārzi bērniem ar īpašām vajadzībām. Jau divdesmit gadus Dānija integrē šos bērnus „parastajos” bērnu dārzos. Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt bērnu dārzus pieejamus bērniem invalīdiem – gan iekļūšanu/piekļūšanu bērnudārzam, gan iekštelpu pielāgotību, gan arī personāla ziņā, - nodrošināt vairāk skolotāju un asistentu grupiņās ar šādiem bērniem.

Molleshuset bērnu dārzā īpaši tiek akcentēts izziņas process – ir zinātniskais stūrītis, kur bērni zem aparāta pēta asinsvadus, kukaiņus, slietas u.c. Katrā grupiņā ir divi datori, kur bērniem ir pieejami mācību diskus ar izglītojošām spēlēm un filām, ir atsevišķa telpa LEGO konstruēšanai, Dzungļu stūris kāpelēšanai, lekšanai, kā arī vismazākajiem bērniem – taustes, redzes, smaržas attīstošas rotaļlietas (smilšu, zirņu, smaržīgu augu maisiņi, paliktņi, līmēti no akmentiņiem, kur staigāt plikām kājām). Visu maltīšu pagatavošanā bērni līdzdarbojas, kopā ar audzinātājiem un audzinātājiem gatavojot ēst un klājot galdus. Šajā bērnu dārzā ir apmēram 20 % vīriešu skolotāju. Bērnu dārza vadītāja, taujāta – vai ir izmaiņas bērnu dārzā, ja tajā strādā vīrieši, atbild, ka vīrieši audzinātāji ar bērniem rotaļājas pārgalvīgāk, grupiņās ienāk cita veida rotaļas, nekā tas ir sievietēm audzinātājiem, tāpat līdz ar vīriešu ienākšanu bērnu dārzā ir aizsākušās cita veida aktivitātes, piemēram, došanās makšķerēt un pārgājienos uz mežu, kā arī ugunskuru vietu ierīkošana bērnu dārza teritorijā, kur bērniem ir atļauts pašiem sev cept maltīti. Ikdienas nodarbēs gan puīši, gan meitenes mācās šūt, adīt, veikt tehniskus darbus, iekurt uguni, rūpēties par jaunākiem bērniem un saviem iestādītajiem augiem.

Tikšanās laikā **Dānijas Klimata un Dzimumu līdztiesības ministrijā** projekta dalībnieki tika iepazīstināti ar dzimumu līdztiesības politiku Dānijā. Līdzīgi kā LM , šī ministrija ir atbildīga par dzimumu līdztiesības politikas veidošanu un koordinēšanu, kā arī atbalsta sniegšanu citām ministrijām, integrētās pieejas dzimumu līdztiesības īstenošanā, kas ir paredzētā normatīvajos aktos un uzliek par pienākumu katrai ministrijai izstrādāt plānu šīs pieejas īstenošanai savā nozarē.

Tāpat tiek sniegta informācija par aktuālajiem projektiem saistībā ar dzimumu līdztiesību un bērniem & jauniešiem. Šobrīd Dānijā norisinās projekts „Maini profesiju, nevis dzimumu!”, kura mērķa grupa ir 11-15 gadus veci bērni, jaunieši, kuri tiek aicināti izvēlēties savam dzimumam netradicionālu profesiju, uzsverot, ka profesijai nav dzimuma. Projektā iesaistīti tādu profesiju vīrieši kā medbrāļi, farmaceiti, veterinārārsti, sociālie darbinieki u.c., savukārt sievietes – policistes, inženieres, IT speciālistes. Šī projekta ietvaros gan meitenēm, gan puīšiem ir iespēja iziet praksi kādā uzņēmumā un iepazīt šī darba specifiku.

Norvēģija 10.-15.septembris

Norvēģijā tika apmeklēta Norvēģijas Izglītības un zinātnes ministrija, Betha Thorsen Kanvas privātais bērnu dārzs, Hamāras pašvaldība un trīs bērnu dārzi šajā pašvaldībā.

Tikšanās laikā ar **Norvēģijas Izglītības un zinātnes ministrijas** ekspertiem no Pirmsskolas izglītības departamenta T.S.Mogstad projekta dalībnieki tika iepazīstināti ar šīs ministrijas

izstrādāto Norvēģijas „Rīcības plānu dzimumu līdztiesības īstenošanai bērnu dārzos 2008-2010” un tā īstenošanas rezultātus. Plānā tika izvirzītas 3 prioritātes:

1. Bērnu dārzi – dzimuma neitrāla vieta, kur katram bērnam, neatkarīgi no viņa piederības vienam vai otram dzimumam tiek piedāvātas vienādas iespējas, dzimumneitrālas rotaļas un literatūras izvēle, skolotāju attieksme u.c.
2. Dzimuma līdzsvara palielināšana pedagoģijas studentu vidū
3. Vīriešu piesaiste (*recruitment*) bērnu dārziem (vismaz 20% līdz 2010.g.)

Trešais plāna mērķis vēl joprojām nav sasniegts, vidēji bērnu dārzos kā skolotāji strādā tikai 8% vīrieši, taču kā skolotāja asistenti – gandrīz 30% vīriešu. Turklāt privātajos bērnu dārzos, jo īpaši tajos, kurus vada vīrietis, vīriešu skaits ir daudz lielāks, nereti pat sasniedzot 50% no audzinātāju īpatsvara. 15% Norvēģijas bērnu dārzos ir sasniegts plāna mērķis un tur strādā 20% vīriešu audzinātāju. Pētījumā par plāna īstenošanu tika veiktas arī kvalitatīvās intervijas, kurās tika intervēti vīrieši skolotāji. Galvenās atziņas: bērnu dārzu darba vidē dominē „sieviešu kultūra”(sieviešu žurnāli darbinieku telpās, sarunu tēmas, svecītes, puķes, mīļlietas utt), kurā nereti vīrieši jūtas neomulīgi; vīrieši nereti tiek uztverti kā tehnisko lietu atrisinātāji, smagumu cēlāji nevis bērnu audzinātāji; vieglāk bērnu dārzam piesaistīt vīriešus, ja kaut viens vīrietis jau strādā šajā bērnu dārzā; vīriešu īpatsvars automātiski nenozīmē dzimumu līdztiesīgāku vidi vai dzimumneitrālu attieksmi pret bērniem; liela loma bērnu dārza vadītājam (ir/nav *gender awareness*) gan vīriešu piesaistei, gan personāla apmācību izvēlē u.c.

Betha Thorsen Kanvas bērnu dārza apmeklējums (Oslo)

Šis privātais bērnu dārzs īpaši pievēršas vīriešu skolotāju piesaistei un vienlīdzīgu iespēju politikai. Tikšanās piedalās arī Norvēģijas „pioniere” vīriešu piesaistei bērnu dārziem Pia Friis, kura no 80-to gadu beigām pēc savas iniciatīvas sāka piesaistīt vīriešus – vispirms viņas pašas vadītajā bērnu dārzā, pēc tam ar dažādu projektu un kampaņu starpniecību visā Norvēģijā. Bērnu dārza vadītājs Oivinds Hornslien iepazīstina ar bērnu dārza stratēģiju dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanai. Viņš uzskata ka vīrieši ir nepieciešami bērnu dārzos, jo 1) meitenēm un puīšiem ir nepieciešams sava dzimuma lomas modelis, lai izveidotu savu dzimuma identitāti; 2) vīrieši bērna pirmajos dzīves gados ir faktiski neredzami (daudz strādā, neiesaistās bērnu aprūpē, sievietes vienas audzina bērnus u.c.), līdz ar to vīrietis bērnu dārzā daudziem bērniem ir vienīgais vīrieša dzimuma pārstāvis viņu dzīves sākumā; 3) tradicionālās dzimumu lomas ierobežo puīšu un meiteņu iespējas.

Pia Friis iepazīstina ar stratēģijām un izaicinājumiem vīriešu piesaistei bērnu dārziem: 1) darba sludinājumam jābūt arī/tikai vīriešus uzrunājošam; 2) sadarbība ar universitātēm, koledžām (kā audzinātāju asistentus piesaista jebkuras jomas studentus-puīšus) ; 3) jāizskata visi/tikai vīriešu pieteikumi, uz intervijām jāuzaicina visi/tikai vīrieši (pozitīvā diskriminācija). Kā izaicinājumi un šķēršļi tiek minēti: bailes no „vīrietības” jeb maskulinitātes; pedagoģija kā sieviešu radīta un dominējoša kultūra; vīriešu audzinātāju lomas trūkums; profesijas zemais novērtējums sabiedrībā (Norvēģijā bērnu dārza audzinātāja algas ir identiskas policistu algām, kas ir samērā augstas un tas nozīmē, ka algas lielums nav izšķirošais kāpēc vīrieši mazākumā strādā bērnu dārzos).

O.Hornslien apstiprina, ka visgrūtāk, sākot vadīt šo bērnu dārzu, viņam ir bijis piesaistīt pirmo vīrieti – audzinātāju, kā arī to, ka viņš lielu uzmanību pievērš darba videi un personālam – videi jābūt dzimumneitrālai, lai abu dzimumu skolotāji un asistenti justos labi. Savukārt dzimumu līdztiesības integrētā pieeja tiek īstenota kā vienādu iespēju puikām un meitenēm nodrošināšana, piemēram, bērnu dārzā nav nevienas kādam „tradicionālas” rotaļlietas, bet gan neitrālas. Bērni paši rada sev rotaļlietas no dažādiem izejmateriāliem –

koka, metāla, plastmasas, stikla, papīra, āra teritorijā – no smiltīm, māla, plastmasas kastēm u.c.. Vai, piemēram, attieksmes ziņā, - ja puisis grib kādā dienā būt princese, viņam to ļauj darīt, bez aizspriedumainas attieksmes. Personāla novērojumi liecina, ka bērni ir ļoti atvērti, un, ja pieaugušie nenosoda šādu rīcību vai attiecas neitrāli, no bērnu puses netiek apsmiets ne zēns rozā princešu kleitā, ne meitene Betmena tērpā, tādā veidā tiek dota iespēja gan puisiem, gan meitenēm izdzīvot un iejusties abu dzimumu lomās un tēlos. Lielu darbu bērnodarzs un skolotāji veic arī ar vecāku izglītošanu, piemēram, saistībā ar homoseksualitātes jautājumiem, jo nereti vecāki neizglītības dēļ uzskata, ka par homoseksuālu cilvēku nepiedzimst, bet kļūst, līdz ar to saskatot draudus, ka bērns var kļūt par homoseksuālu, pārgērbjoties „ne sava dzimuma” drēbēs.

Bērnu dārzā regulāri notiek personāla apmācības par šiem jautājumiem un audzinātāji tiek trenēti kā attiekties pret puisiem un meitenēm, nenorādot uz viņu dzimumu vai neveicinot esošos stereotipus par to kas pienākas darīt/uzvesties/izskatīties meitenēm un puisiem, kā runāt ar vecākiem un skaidrot viņiem ar dzimumu līdztiesību saistītus jautājumus, jo kā rāda šī bērnu dārza pieeja – bērniem nav problēmas lauzt tradicionālās dzimumu lomas, problēmas ir vecākiem un audzinātājiem ar izglītību un sapratni par šiem jautājumiem.

Vizīte uz Hedmark apgabalu, **Hamāras pašvaldību**

I. Tikšanās Hedmarkas apgabala mērijā ar pašvaldības izglītības un dzimumu līdztiesības ekspertiem un mēra vietnieci Anne K.Fossum. Tikšanās laikā pašvaldības pārstāvji iepazīstina ar pašvaldības sadarbību ar bērnu dārziem, kā arī par projektiem, kas tiek īstenoti saistībā ar dzimumu līdztiesības integrētās pieejas īstenošanu Hedmarkas apgabala bērnu dārzos. Norvēģijas apgabalu mērijām ir pienākums iestrādāt sava apgabala darbības plānos arī dzimumu līdztiesības mērķus, tai skaitā attiecībā uz bērnu dārziem un paredzēt finansējumu to īstenošanai, tāpat arī caur dažādiem kanāliem informēt un motivēt apgabala pašvaldības, privātos bērnu dārzus, universitātes un koledžas par šiem mērķiem.

Pārstāve no pašvaldības juridiskās nodaļas iepazīstina ar Norvēģijas likumdošanu attiecībā uz dzimumu līdztiesības nodrošināšanu dažādās jomās, piemēram, bērnu tiesībām uzsākt gaitas bērnu dārzā no 1.gada vecuma, pretējā gadījumā paredzot sankcijas pašvaldībai, ja tā nenodrošina šādu iespēju, kā arī par kvotu regulējumu bērna kopšanas atvaļinājuma dalīšanā starp māti un tēvu. Tāpat viņa min, ka dzimumu līdztiesības nodrošināšana bērnu dārzos nav dažu „entuziastu” darīšana, bet tā ir noteikta Norvēģijas normatīvajos aktos, uzliekot par pienākumu jebkuram bērnu dārzam ievērot nestereotipisku attieksmi pret puisiem un meitenēm, personāla izglītību par dzimumu līdztiesības jautājumiem un akcijas vīriešu piesaistīšanai bērnu dārzam.

II. Vizīte uz Hamāras pašvaldības **Utsikten bērnu dārzu** (71 bērns 0-5 gadi, 22 audzinātāji /asistenti – 19 sievietes, 3 vīrieši). Bērnu dārza vadītāja Merete Nielsen informē par diviem mikroprojektiem vienlīdzīgu iespēju puisiem un meitenēm 2010. un 2011.gadā (finansējums – Hamāras pašvaldība). Pirmajā projektā ar interviju un novērošanas (slēptā kamera) metodēm bērnu dārza personāls mēģināja rast atbildes uz jautājumiem: „Vai personāls vienādā mērā palīdz zēniem un meitenēm, piemēram, paēst, saģērbties u.c. aprūpes darbus?”, „Ja tiek dota pilnīgi brīva izvēle, vai meitenes un puikas izvēlas dzimumam tradicionālas aktivitātes”? (piemēram, zēni – ārpus bērnodarza, lauka aktivitātes – kāpelēšana, pārgājieni mežā, futbols, LEGO būvēšana, mašīnas u.c., meitenes, piemēram, – aprūpes rotaļas, „ģimenes lomu spēles”, ēst gatavošana, spēles ar lellēm u.c.). Bērni tika filmēti un intervēti, kā arī novēroti dažādās situācijās - gan savstarpējās attiecībās, gan izvēloties spēles un aktivitātes. Rezultāti bija sekojoši: 10% meitenes un 33% bērnu dārza puīši projekta laikā, vidēji, pēc brīvas izvēles spēlējās ar mašīnām, LEGO konstrukciju celšana bija pilnīgi vienāda starp zēniem un meitenēm – vidēji 23.6% no abu dzimumu bērniem regulāri spēlējās

ar LEGO, mūzikas klausīšanās & dejošanas aktivitātes – zēni 5.3% zēni un 3.6 % meiteņu regulāri izvēlējās šādas nodarbes, savukārt meitenes gandrīz divas reizes vairāk nekā zēni sarunājās ar personālu pēc savas iniciatīvas un meklēja kontaktus, kā arī 2 reizes vairāk laika pavadīja „spilvenu istabā”. 2011.gada projektā uzsvars tiek likts uz personāla un vecāku izglītošanu par dzimumu līdztiesības jautājumiem (semināri, personāla apmācības u.c).

Vizīte uz Hamāras pašvaldības **Jonsrudlökka bērnu dārzu**.

Bērnu dārza vadītāja Hanna Borg prezentē bērnu dārza vienlīdzīgu iespēju puīšiem un meitenēm projektu, kas 2011. gadā vērsts uz audzinātāju un vecāku sadarbību saistībā ar nestereotipisku dzimumu lomu vecināšanu un vecāku informētību par dzimumu līdztiesības jautājumiem. Tāpat viņa min Norvēģijas „labo prakšu bērnu dārzus”, kas pārsvarā ir tieši Herdmarkas (Hamāras) apgabalā un izveidoto mājas lapu vīriešu audzinātāju atbalstam bērnu dārzos <http://mibnett.no>. Norvēģu vīrieši audzinātāji šajā mājas lapā var apmainīties ar savu pieredzi, grūtībām un izaicinājumiem strādājot bērnu dārzos, kā arī gūt atbalstu un padomu no citiem vīriešiem-skolotājiem. Tāpat katru gadu Norvēģijā tiek pasniegta „Dzimumu līdztiesības balva” bērnu dārziem, kuros ir vislielākais vīriešu skaita pieaugums un īstenoti projekti, kas vērsti uz vienlīdzīgu iespēju puīšiem un meitenēm veicināšanu.

Tikšanās ar **Engerdāles pašvaldības Drevsjo bērnu dārza** vadītāju Idunu Naesheim, kura prezentē bērnu dārza 2010.gada mikroprojektu ” *Likestilling i Drevsjø barnehagene* ” un min, ka bērnu dārza mērķis (33 bērni 0-6 gadi veci, 2 grupiņas, 6 audzinātāji/asistenti), attiecībā uz vienādām iespējām puīšiem un meitenēm ir panākt situāciju, lai puīši un meitenes vienādā mērā iekļaujas visās bērnu dārza rotaļās un mācībās, negaidot no viņiem tradicionāli dzimumam raksturīgu uzvešanos, intereses vai rotaļu izvēli. Tādā veidā vadītāja uzskata, ka bērniem tiek dota iespēja pilnvērtīgāk attīstīties nekā „tradicionālajā”, modelī, kur bērni spēlējas bieži vien dalīti - atkarībā no sava dzimuma (meitenes – lelles, ēst gatavošana, ģimenes lomas, iepirkšanās, zēni – aktīvās rotaļas, mašīnas, konstruktori utt). Savukārt bērnu dārza mērķis attiecībā uz personālu ir panākt, lai jebkurš darbinieks reflektē par savu attieksmi un pārliecinās, ka vienādi attiecas pret meitenēm un puīšiem, uzskatot viņus katru par unikālu personību ar dažādām interesēm un prasmēm, nevis attiecoties kā pret viena vai otra dzimuma pārstāvi. Projekta laikā grupiņu personāls izmantoja noskatīšanās (observation) metodi, personāla ikdienas „stāstījumu” par kādu dienas gaitā notikušu atgadījumu, saistībā ar dzimumu tēmu, kā arī sagatavotas formas aizpildīšanu par bērnu aktivitātēm dzimuma greizumā. Projekta gaitā izdarītie secinājumi attiecībā uz bērnu uzvedību (analizēts, filmēts tika vienāds skaits puīšu un meiteņu, vecumā no 3-6 gadiem) bērni) : aizrādījumus par uzvedību vairāk saņem puīši, palīdzību, kad tiek lūgts saņem vienāds skaits puīši un meitenes, palīdzību bez lūgšanas pārsvarā saņem puīši, bērna vārds tiek nosaukts vienādas reizes puīšiem un meitenēm. Attiecībā uz spēļu izvēli (vidēji ik dienas) mašīnas: meitenes 13.min, puīši – 65 min, lomu spēle ģimenē un fermā – meitenes 31 min, zēni – 51 min, zīmēšanas, mākslas nodarbes, spēle – meitenes 63 min, zēni - 46 min, fiziskās aktivitātes – meitenes – 22 min, zēni 34 min, spontāna mūzikas klausīšanās, dejošana – zēni – 36 min, meitenes – 15. min, grāmatu lasīšana (ar/bez pieaugušajiem) – zēni 26 min, meitenes – 15 min, „gaidīšana/nezināšana ko darīt” – meitenes 70 min, zēni – 10 min. Pēdējie dati satrauca audzinātājus, liekot aizdomāties, kamdēļ meitenes mazāk uzņemas iniciatīvu un gaida pamudinājumus no pieaugušajiem kādas aktivitātes uzsākšanai.

Tikšanās **Hamāras līdztiesības centrā**. Centra ekspertes Annete Hoel un Janneje van den Ros iepazīstina ar centra mērķiem un darbības jomu, kā arī ar dzimumu līdztiesības darbu Norvēģijas bērnu dārzos. Centrs veicina vienlīdzīgas iespējas dzimumu, etniskās piederības, seksuālās orientācijas, vecuma, sociālās izcelsmes un invalīdu jautājumos, organizējot seminārus, konferences, veicot pētījumus, iesaistoties dažādos projektos (finansēts no

pašvaldības budžeta). Tāpat Centrs bija viena no institūcijām, kas izvērtēja Norvēģijas „Rīcības plānu dzimumu līdztiesības īstenošanai bērnu dārzos 2008-2010”. Centra ekspertes iepazīstina ar šī plāna īstenošanā paveikto un atlikušajiem izaicinājumiem, piemēram, pozitīvās diskriminācijas jeb kvotu ieviešanas nepieciešamību pedagoģijas studiju augstskolās un koledžās, uz noteiktu laiku līdz puīšu skaitliskais īpatsvars pietuvosies meiteņu studentu īpatsvaram.

Secinājumi

Secinājumi.

Dānijā un Norvēģijā ar dzimumu līdztiesības integrēto pieeju pirmsskolas izglītības iestādēs (bērnu dārzos) strādā divos virzienos:

- 1) Izglītojot skolotājus un vecākus par vienlīdzīgām iespējām, novērojot arī bērnus un viņu uzvedību, ikdienā personālam reflektējot par savu attieksmi pret puīšiem un meitenēm, izvēloties dzimumneitrālas rotaļlietas, spēles, grāmatas (vertikāli).
- 2) Piesaistot bērnu dārziem vīriešus skolotājus, reizē strādājot ar puīšu studentu piesaisti Pedagoģijas studijām universitātēs un koledžās (horizontāli)